

Kuusi kuvaa maailmasta

Näytelmiä Kirkon Ulkomaanavun työstä lasten silmin

Sisällys

- 3** Globaalikasvatusta teatterin keinoin
- 4** Kuvista näytelmiksi
- 5** Näytelmien toteuttaminen
- 7** Tulla kuulluksi
- 11** Järistyksen jälkeen
- 13** Kanat
- 17** Kaikki voivat käydä koulua
- 20** Amfri Farms
- 24** Hunajaa

LNK/ Juha Kinanen ja Joonas Hiltunen

Globaalikasvatusta teatterin keinoin

Kuusi kuvaa maailmasta -näytelmät tuotettiin alun perin kesällä 2023 järjestetyille Polku-leirille, minne halusimme toteuttaa nimenomaan lapsilta lapsille tehdyn ohjelman. Selailimme erilaisia globaalikasvatusmateriaaleja etsien innoitusta. Menetelmäksi löysimme osallistavan teatterin. Innostuimme siitä, miten näytelmien avulla voidaan vahvistaa sekä esiintyjien että yleisön ymmärrystä kansainvälisen vastuun kysymyksistä. Idea kuudesta näytelmästä lähti puolestaan liikkeelle toiseen tapahtumaan tehdystä kuvakuutioista, jotka mahdollistivat myös yleisön osallistamisen mukaan esitykseen.

Käsikirjoittajaksi kutsuimme Saija Hiltusen, joka tuntee kirkon toimintaympäristön ja jolla tiesimme olevan kokemusta näytelmien käsikirjoittamisesta ja ohjaamisesta seurakunnan nuorisotyössä. Polku-leirille näytelmän toteutti espoolainen Hyökyvuoren lapsiteatteri ry. Näytelmien erinomainen toteutus sekä leiriltä saatu hyvä palaute vakuuttivat meidät, että käsikirjoitukset kannattaa saattaa myös laajempaan käyttöön.

Toivomme, että tämän materiaalin myötä lapset ja nuoret eri puolilla Suomea voivat päästä kokemaan innostavia hetkiä teatterin ja kansainvälisen vastuun teemojen äärellä.

Juhana Malme ja Sini Tyvi
Kirkon Ulkomaanapu

Kuvista näytelmiksi

Kirkon Ulkomaanavun kuvakuutioiden innoittamat näytelmät eli Kuusi kuvaa maailmasta oli käsikirjoittajalle mielenkiintoinen haaste. Kiitän Kirkon Ulkomaan-apua luottamuksesta, että minut pyydettiin tähän tehtävään.

Tulostin kuvat työpisteelleni, jotta näkisin ne kirjoitusprosessin aikana päivittäin. Pehdyin KUA:n työhön ja annoin ajatusteni hautua. Alkuun meinasin tuskastua, koska melkein kaikkien hankkeiden pääasiallinen lapsivaikutus on, että lapset pääsevät kouluun. Siitä ei suomalainen lapsi ehkä löydä innostusta kuuden näytelmän ajaksi.

Osaan teksteistä idea syntyi helposti, toisia joutui miettimään enemmän, huomioiden näyttelijöiden ja suunnitellun yleisön iän. Niukka lavastus ja nopeat roolien vaihdot asettivat tekstille myös reunaehdoja.

Hawan tarina oli olemassa melkein valmiina. Hän tarvitsi vain kuvitellun haastattelijan, että monologi muuttui vuoropuhelumaisemmaksi. Hawa ansaitsi mielestäni oman puheenvuoronsa, vaikka näytelmäosuus jäikin vähäisemmäksi.

Kanankasvatus ja hunajanmyynti muokkautui tekstiksi aika vähällä vaivalla. Amfri Farms oli vaikein, koska tietoa viljelmien toiminnasta ei juuri ollut saatavilla.

Somalian alueneuvostot vaativat kaikkein eniten luovuutta. KUA:n vaikuttamistyö on työtä aikuisten maailmassa. Lopulta keksin tiivistää koko asian oikeuteen tulla kuulluksi omassa yhteisössään ja sen vieminen lasten maailmaan olikin sitten helpompaa.

Haitin maanjäristys nosti toisenlaisen haasteen, miten puhua lapsille luonnonkatastrofin voimasta ja yllättävyydestä niin, ettei pelko jäisi päällimmäiseksi? Mieleeni nousi tiedonmuru romuista rakennetuista taloista ja valitsin näkökulmaksi kotiinpaluun.

Roolihenkilöt tarvitsivat myös nimet. Selasin eri maiden nimistöä ja valitsin niitä, jotka sopivat kirjoitusasultaan suomalaisen näyttelijän suuhun. Luultavasti ne lausutaan jotenkin aivan toisella tavalla, mutta ehkä sen saa anteeksi.

Saija Hiltunen

Nuorisotyönohjaaja, Espoonlahden seurakunta

Näytelmien toteuttaminen

Teatteri mahdollistaa kansainvälisen vastuun teemojen käsittelyn uudella tavalla tarjoten tekijöille keinon syventyä aiheeseen kohtausten ja roolihahmojen kautta. Myös yleisölle erilainen tapa lähestyä teemaa voi antaa uusia oivalluksia.

Kenelle näytelmät sopivat ja missä niitä voi esittää?

Näytelmät sopivat kaikenikäisille lapsista aikuisiin, mutta ne on tehty erityisesti alakouluikäisiä ajatellen.

Näytelmiä voi esittää esimerkiksi lapsille ja perheille suunnatuissa tapahtumissa. Niitä käyttää myös rippikoulujen iltaohjelmassa tai esittää KUA:n kolehtipyhinä osana saarnaa tai kirkkokahveilla.

Näyttelijät ja ohjaaja

Näyttelijäksi sopii kuka tahansa lapsi tai nuori, joka on halukas näyttelemään. Näyttelijöitä tarvitaan jokaiseen näytelmään 2–6.

Ohjaajana voi toimia nuori tai aikuinen, joka osaa toimia lasten ja nuorten kanssa. Näytelmien toteuttaminen on hyvä mahdollisuus uuteen kerhotoimintaan, joka perustuu harjoitteluun ja esittämiseen. Osia voi esittää myös yksi kerrallaan.

Kannattaa myös tehdä yhteistyötä paikallisen lapsille teatteriharrastusta tarjoavan yhteisön kanssa.

Lavastus, puvustus ja rekvisiitta

Riittää, että esityksen taustalle heijastaa näytelmään liittyvän kuvan. Lavasteena käytettävän kuvaesityksen voi ladata osoitteesta www.kua.fi/materiaalipankki/kuusikuvaa.

Näytelmissä käytettävä puvustus on vähäistä. Näyttelijöillä on yhdenmukaisesti valkoinen yläosa ja musta alaosa. Pääesiintyjää tai muuta hahmoa voi näytelmissä korostaa vaatteella tai asusteella.

Näytelmissä käytettävä rekvisiitta on myös vähäistä ja sellaista, joka löytyy helposti useimmista kodeista. Tarvittava esineet on listattu kunkin näytelmän yhteydessä.

KUA:n työstä kertominen näytelmien yhteydessä

Ennen jokaista näytelmää, joku näyttelijöistä kertoo näytelmän nimen ja teeman. Näytelmän jälkeen joko joku näyttelijöistä tai muu sovittu henkilö voi vielä lyhyesti kertoa vihkosesta löytyvän taustoituksen, millä tavalla KUA toimii näytelmän teeman, kuten koulunkäynnin edistäminen Somaliassa tai rauhantulo ja toimeentulon vahvistaminen Keniassa, edistämiseksi. Tekstien tiivistelmät löytyvät myös lavasteena käytettävältä kuvaesitykseltä, jolloin ne voi halutessaan heijastaa näkyville esimerkiksi sen ajaksi, kun valmistaudutaan seuraavaan näytelmään.

Esityksen päätyttyä yleisö voi halutessaan tukea KUA:n työtä kuvaesityksen viimeisen dian lahjoitusohjeiden mukaisesti.

Tapoja osallistaa yleisöä

Jos yleisöä halutaan osallistaa esityksen aikana, voi näytelmään liittyviä kuvia käyttää siihen, että yleisö pääsee vaikuttamaan, mikä näytelmä seuraavaksi esitetään. Osallistaminen soveltuu parhaiten lapsille ja perheille.

Vaihtoehtoisia tapoja osallistaa yleisöä on kolme: kuvakuutiot, palapeli ja arvauskortit. Niiden toteuttamiseen tarvittavat aineistot löytyvät osoitteesta www.kua.fi/materiaalipankki/kuusikuvaa.

Näytelmät voi toteuttaa myös ilman, että katsojia osallistetaan. Tällöin ohjaaja ja näyttelijät voivat itse sopia, mitkä näytelmistä esitetään ja missä järjestyksessä.

Kuvakuutiot

Tulosta ja koe neljä erilaista kuvakuutiota. Kuutiot kannattaa tulostaa vähän vahvemmalle A3-paperille tai liimata tulosteet kartongille, jotta kuutioista tulee kestäviä. Kuutiota kääntelemällä muodostuu näytelmiin liittyvät kuusi kuvaa.

Yleisöä voi osallistaa kuvakuutioiden avulla kutsumalla esimerkiksi pari katsojaa kerrallaan kokoamaan kuvan, johon liittyvä näytelmä seuraavaksi esitetään. Kun kuutioista on saatu muodostettua yhtenäinen kuva, näytetään se yleisölle valitsemalla sama kuva lavasteeksi näytelmään.

Palapeli

Tulosta näytelmän kuusi kuvaa palapeliversiona ja leikkaa palat erilleen. Jos haluat paloista kestävämpiä, kuvat kannattaa tulostaa vähän vahvemmalle A3-paperille tai liimata tulosteet kartongille.

Kuten kuvakuutioiden kohdalla, yleisöä voi osallistaa kutsumalla pari katsojaa etsimään kaikkien palojen joukosta sopivia ja kokoamaan yhden kuvan kerrallaan. Kun kuva valmistuu, lavasteeksi valitaan sama kuva ja seuraavaksi esitetään kyseinen näytelmä.

Arvauskortit

Arvauskortit toimivat osallistamiseen hyvin etenkin tilanteissa, joissa yleisö istuu pöydissä (kuten kirkko-kahveilla) tai jos ei haluta, että yleisön joukosta pitää liikkua esiintymislavalle.

Arvauskortit voi tulostaa tavalliselle paperille esimerkiksi A5-kokoisena ja jakaa joko pöytiin tai muutamille ihmisille yleisön joukkoon. Korttien kuvissa on eri väriset kehukset, joten ohjaaja voi pyytää yleisön joukosta sitä, jonka kortissa on esimerkiksi punaiset reunat, kuvailemaan kortissa olevaa kuvaa. Näyttelijöiden tehtävänä on kuvailun perusteella yrittää arvata, mistä kuvasta on kyse. Kun he arvaavat kuvan oikein, sama kuva heijastetaan näkyville koko yleisölle ja siihen liittyvä näytelmä voi alkaa.

Tulla kuulluksi

Paikallinen päätöksenteko ja naisten osallisuuden vahvistaminen Somaliassa

Henkilöt: Lapsi 1, Lapsi 2, Lapsi 3, Jemila

Rekvisiitta: pöytä, fläppipaperi tai kartonki, kyniä, Lego Duploja tai puisia rakennuspalikoita

Kirkon Ulkomaanapu on tehnyt rauhantyötä Somaliassa vuodesta 2008. Viime vuosina KUA on tukenut Somalian paikallis- ja keskushallinnon rakentamista sekä kansallista sovintoprosessia. KUA edistää sitä, että rauhanrakentamiseen otetaan mukaan etenkin nuoret ja naiset. Työllä onkin saatu lisättyä naisten osallisuutta päätöksentekuelimissä ja rauhantyössä.

Kuvassa Etelä-Galkayon alueneuvoston jäseniä. Etelä-Galkayon alueneuvostossa viisi paikkaa on varmistettu naisille.

Näytelmän alussa yksi näyttelijöistä kertoo näytelmän nimen ja teeman

Näyttelijä Tulla kuulluksi. Paikallinen päätöksenteko ja naisten osallisuuden vahvistaminen Somaliassa.

1. KOHTAUS

Joukko lapsia leikkii jonkinlaista vakoilu/salapoliisi/rosvot ja poliisit -leikkiä. He sopivat innoissaan säännöistä ja vaihtoehtoista.

Lapsi 1 Sit salapoliisit sais aina yhden elämän lisää, et ne ei kuole ekasta ampumisesta.

Lapsi 2 Mut se on ihan epäreilua, koska jos rosvo näkee, niin sit ne ampuu.

Lapsi 3 Mut leffoissakaan rosvo ei osu ja ne hyvikset pääsee pakoon.

Lapsi 1 Niin, ja sitä paitsi rosvoja on enemmän kuin salapoliiseja.

Jemila Entä jos ne rosvo piilottais jonkun saaliin ja salapoliisit voittais silloinkin, kun ne löytää sen saaliin.

Lapsi 2 Miten rosvo sit voi tietää onko salapoliisiin osuttu jo kerran. Jos mä oon rosvo ja ammun niin sit mä paljastun mun piilosta.

Lapsi 1 NIIN. Miksi sit olis mitään ampumista. Jos rosvo ei saa ampua niin tää on ihan tavallista piilosta.

Jemila No ei silleen ole, koska tässä on monta salapoliisia. Mut olisko sit jotain vihjeitä mitä ne salapoliisit selvittää...

Lapsi 3 No, entä jos aina jos rosvo ampuu kerran, niin se salapoliisi haavoittuu. Ja sit pitää nopeesti ampua toisen kerran.

Lapsi 2 Mut mistä tietää et osuu? Kuinka kaukaa saa ampua?

Jemila Jos olisi silleen ettei kukaan ammu ketään vaan olis niitä vihjeitä ja jäljittämistä. Et salapoliisit yrittää pysyä rosvojen perässä ilman et rosvo huomaa mitään.

Lapsi 1 Ihan normi matkan päästä osuu. ei siis mistään ihan kaukaa tai jostain vilauksesta.

Lapsi 2 Niinku tästä ton puun luo on niinku normimatka?

Lapsi 3 Mut onko se niin et pitää ampua monta kertaa?

Lapsi 1 Kenen pitää ampua monta kertaa?

Jemila Jos jätetään se ampuminen pois, niin tästä tulee jännempää, kun pitää olla silleen salassa. Jos sit salapoliisit löytää sen kätkön niin sit ne voittaa tai jos rosvo johdattaa salapoliisit johonkin väärään paikkaan.

Lapsi 1 Jos vaan kaikki ampuu kaikkia ja sit mennään vaan piiloon.

Lapsi 2 Mä oon rosvo.

Lapsi 2 juoksee karkuun.

Lapsi 3 Mä oon Salapoliisi.

Lapsi 3 lähtee.

Lapsi 1 No oonko mä sit rosvo... hei...

Lapsi 1 lähtee toisten perään.

Jemila Mä taidan mennä kotiin.

Jemila lähtee.

2. KOHTAUS

Lapset tekevät ryhmätehtävää.

Lapsi 1 Mä kirjoitan otsikon.

Lapsi 2 Mitä me laitetaan tästä kirjallisuuslajista tietoa?

Jemila Mulla on tässä ne kirjoitettuna lapulle. Sen vois liimata siihen.

Lapsi 3 Ei kauhean paljoa. Mä en jaksa kirjoittaa.

Lapsi 2 Voitko sä Jemila sit esitellä tän?

Lapsi 1 Joo, Jemila esittelee. Mä väritän tän otsikon.

Jemila En mä haluaisi yksin kaikkea kertoa.

Lapsi 3 Pitäiskö meillä olla joku kuva? Mikä kuva me laitetaan?

Lapsi 2 No, mites sitten se toinen tietoruutu?

Lapsi 3 Mitä siinä kysytään?

Jemila Siinä pitäisi olla joitakin kirjoja mainittuna ja sit joku lainaus.

Lapsi 2 Mä katson mitä ne kysymykset oli.

Lapsi 1 Millä värillä tää tulee?

Lapsi 2 Siinä täytyisi kertoa niitä kirjoja, jotka on esimerkkeinä siitä lajista. Ja sit jostain joku lainaus.

Lapsi 3 Onko joku lukenut ne kirjat? Mistä me nyt joku lainaus saadaan?

Lapsi 2 Ääh. Tästä ei tuu mitään. Hirveesti hommaa.

Jemila Jos vaikka laitetaan se Rasia-runo, siinä ei oo paljoa kirjoitettavaa.

Lapsi 1 Mitä me siis lainataan? Otetaanko joku pätkä jostain vaan kohdasta?

Lapsi 2 Mä voin ettiä jotain kuvaa.

Lapsi 3 Riittääköhän se, jos siinä on vaan yksi kirja esimerkkinä?

Jemila Siinä listassa on kyllä useampi kirja.

Lapsi 1 Mä piirrän tähän kukan. Mä en osaa muuta.

Jemila Kuka muu esittelee mun kanssa tätä?

Lapsi 2 Jos liimataan tähän tää perhonen ja tää rasia. Onko ne hyvät?

Lapsi 3 Jos löytäis vielä vaikka talon, niin olis noi kaikki kolme runoa siinä kuvina.

Lapsi 1 Nyt nimet tänne alakulmaan...

Lapset kirjoittavat nimet ja lähtevät kaikki.

3. KOHTAUS

Muut lapset ovat rakentamassa palikkatornia. Kun torni on melkein valmis, Jemila tulee.

Jemila Moi. Mitä te rakennatte?

Lapsi 1 Tämmöistä avaruuskeskusta.

Lapsi 2 On vaan harmi, kun ei ole enempää noita pyöreitä tornipaloja.

Jemila Mut niitä on siinä toisessa laatikossa, joka on hyllyllä.

Lapsi 3 Ne pyöreet olis kyl just siistejä. Niistä sais sellaisia silloja.

Lapsi 1 Mut täällä on tämä laukaisualusta...

Jemila suuttuu ja rikkoo koko rakennelman.

Muut lapset Mitä sä teet! Miksi sä rikoit sen? Mikä sun on?

Jemila Te ette ikinä ota mua huomioon tai kuuntele mitään mitä mä sanon!

Jemila juoksee kiukkuisena ja itkuisena pois.

4. KOHTAUS

Jemila myöhemmin.

Jemila Mä muistan kyllä hyvin miten ärsyttävää ja turhauttavaa on, kun joku ei kuuntele. Se, kun sulla olisi sanottavaa, ihan oikeaa asiaa, joka vois olla tosi hyvä idea tai ajatus, niin kukaan ei kuuntele. Sitä voi tulla niin vihaiseksi, että meinaa räjähtää ja tekee mieli kiljua ja huutaa ja riehua.

On ihan tyhmää, ettei kaikilta, joita asia koskee, kysytä mielipidettä. On ihan tyhmää, että asioista keskustelee ja niistä päättää ne, jotka ei tiedä kaikkia puolia asiasta. On ihan tyhmää, että joillakin ei ole mahdollisuutta tulla kuulluksi tai saada ääntään kuuluviin.

Onneksi KUA tekee rauhantyötä alueilla, jossa kaikkia ei kuunnella. KUA:n ansiosta paikallisiin alueneuvostoihin on päässyt mukaan naisia ja vähemmistöjen edustajia. Silloin mahdollisimman monen ääni saadaan kuuluviin ja oikeisiin asioihin tulee muutoksia. Se, että voi vaikuttaa vähentää levottomuuksia ja väkivaltaa.

Järistyksen jälkeen

Humanitaarinen apu ja jälleenrakennustyö Haitissa

Henkilöt: Amrita, Mendo

Rekvisiitta: kaksi tuolia (eivät välttämättömiä)

Haitilaiset ovat kuluneen vuosikymmenen aikana kohdanneet useampia tuhoisia luonnonkatastrofeja. Elokuussa 2021 maanjäristyksessä kuoli 2 200 ja loukkaantui ainakin 12 000 ihmistä. Lisäksi noin 130 000 perhettä menetti kotinsa. KUA myönsi tuolloin 200 000 euroa katastrofiapuun. Kaiken menettäneet paikalliset perheet tarvitsivat ruokaa, puhdasta vettä ja suojaa.

Kuva on Marcelinen alueelta, Camp Perrinin kunnasta, joka kärsi paljon vahinkoa maanjäristyksessä. Alueella oli lukuisia maanjäristyksen uhreja.

Näytelmän alussa yksi näyttelijöistä kertoo näytelmän nimen ja teeman

Näyttelijä Järityksen jälkeen. Humanitaarinen apu ja jälleenrakennustyö Haitissa.

Kaksi lasta istuu ja keskustelelee.

Amrita Miten menee?

Mendo Ihan hyvin. Mites sinä?

Amrita Joo, ihan ok. Tiedätkö, et me päästiin muuttamaan kotiin?

Mendo Ai ihan omaan kotiinko?

Amrita Niin, se ei oo se sama, mut se on samalla paikalla.

Mendo Mä en tiedä milloin me päästään kotiin.

Amrita Näetkö vielä niitä painajaisia?

Mendo Kyllä aina välillä. Mut pahinta on asua vielä leirissä ja se ettei Mingo oo mun seurana enää.

Amrita Mä oon surullinen et Mingo kuoli. On varmaan kamalaa, kun perheenjäsen kuolee. (TAUKO) Vaikka me päästiinkin kotiin, ei oo samanlaista silti kun ennen.

Mendo No ei varmaan. Mä kävin kierteleén siellä missä asuttiin ja kaikki talot oli romahtaneet.

Amrita Niin meidänkin kodille kävi. Se vaan rakennettiin uudelleen – siitä romusta. Se on sellainen taloromutiilitalo. Ja ei siellä vielä ole paljoa huonekaluja tai mitään sellaista.

Mendo Taloromutiilitalo. Niinku millainen?

Amrita innostuu ja nousee seisomaan

Amrita No samanlainen kuin se koulu siellä leirin reunalla. Siinä on paksut seinät, mutta ne on sitä rakennusromua ja kiveä. Se on joidenkin avustusihmisten keksintö. Et kun ei oo oikeita tiiliä, niin niitä voidaan tehdä sellaisista verkkokuutioista, joihin kasataan se sortunut talo paloina.

Amrita istuu alas

Mendo Oho. Oliskohan meidänkin mahdollista tehdä sellainen romutiilitalo...

Amrita En tiedä. Mä sain olla yhden kerran auttamassa, kuin sitä rakennusromua alettiin keräämään ja raivaamaan, mutta sitten piti mennä kouluun.

Mendo Joo, koulua on, vaikka ei edes kunnan kotia.

Amrita On se hyvä et on koulu, on jotain muutakin ajateltavaa, kun se järjestys ja tää kaikki.

Mendo No niin kai. (*Mendo nousee seisomaan*) Mä aion opiskella tosi hyvin ja tulla rakennus-insinööriksi. Sitten mä suunnittelen ja rakennan sellaisia taloja, jotka kestää, vaikka tuliskin maanjäritys.

Amrita Sellaisessa talossa olis kyllä hyvä asua.

Mendo Niin on, ja mä aion rakentaa sellaisen kaikille mun ystäville ja perheelle.

Amrita nousee seisomaan ja laittaa käden Mendon olkapäälle

Amrita Se on tosi kilttiä sinulta.

Kanat

Kanankasvatus Nepalissa

Henkilöt: Keya, Sahil, Eshan, Jiveka, äiti, isä

Rekvisiitta: kiviä, kuulia tai palloja, käsikello, keppejä nipussa, kuokka

Kirkon Ulkomaanavulla on ollut maatoimisto Nepalissa vuodesta 2013 alkaen.

Tuemme maassa erityisesti entisten maaorjien toimeentulomahdollisuuksia ja oikeuksien toteutumista ja naisten toimeentuloa.

Vaikka velka- ja maaorjuudesta on luovuttu Nepalissa jo 2000-luvulla, sukupolvilta seuraaville periytynyt heikompi asema tuntuu yhä entisten maaorjien elämässä ja taloudellisessa tilanteessa.

Kirkon Ulkomaanavun hankkeissa tarjotaan koulutusta esimerkiksi uusiin viljelytekniikoihin ja kanojen kasvattamiseen. KUA tukee myös naisten osuuskuntia ja säästöryhmiä, joista saatavien lainojen avulla naiset voivat perustaa yrityksiä.

Kuvassa on kanankasvattaja Lakshmi Damai, jonka perhe asuu Ganyapduran kylässä Nepalin kaukolännessä.

Näytelmän alussa yksi näyttelijöistä kertoo näytelmän nimen ja teeman

Näyttelijä Kanat. Kanankasvatus Nepalissa.

1. KOHTAUS

Keya, Jivika, Sahil ja Eshan pelaavat kuulapeliä kivillä. (Sahililla ja Eshalla on valkoinen paita ja siniset housut. Jivikalla valkoinen paita ja sininen hame.)

Keya Hyvä heitto Jivika! Me voitetaan kohta.

Sahil Se oli vain hyvää tuuria! Eshan näytä niille.

Eshan keskittyy ja heittää. Käsikello soi kauempana.

Keya Voi ei, peli jää kesken! Juuri kun me oltiin voitolla.

Kaikki keräävät pelinappuloita talteen.

Jivika No meidän on mentävä, kun kello soi. Ei sille voi mitään.

Eshan ja Sahil Moikka Keya! Nähdään.

Muut lapset lähtevät. Keya jää yksin ja lähtee allapäin kävelemään pois päin.

2. KOHTAUS

Keyan takaa tulee nainen, joka kantaa puupinoa selässään. Keya huomaa hänet ja yrittää mennä piiloon.

Äiti Keya! Tule tänne!

Keya tulee piilostaan vastahakoisesti.

Keya Hei äiti.

Lähtevät kulkemaan samaa matkaa.

Äiti Taasko sinä olet karannut töistäsi koululle? Etkö sinä ymmärrä, että sinä et voi lähteä omille teillesi, kun kasvimaana on sinun vastuullasi.

Keya Mutta minä teen nyt iltapäivällä vielä ahkerammin hommia. Nyt oli koululaisten väliaika. Halusin pelata toisten kanssa – olla Jivikan kanssa.

Äiti Huokaa. Kyllä minä sen tiedän Keya. Jospa sinäkin sitten ensi vuonna pääset kouluun.

Keya En kuitenkaan pääse.

Äiti Ei sitä tiedä. Jos vaikka Hiran tai isä saa parempia töitä siellä Intiassa.

Keya ja nainen poistuvat.

3. KOHTAUS

Lapset ovat taas pelaamassa kuulapeliä.

- Sahil** Onko teillä Keya oikeasti kanoja?
- Keya** On. Ne saatiin viime viikolla. Niitä on viisi. Ja kukko.
- Eshan** Kukon kyllä kuulee. Ihan hirveä huuto.
- Keya** Eikä ole. Se on hyvä kukko. Se saa kanat munimaan.
- Jivika** Eläimet on hyvä juttu. Vuohien ansiosta mäkin olen päässyt kouluun. Ehkä sinäkin pääset Keya.
- Sahil** Ei kai kanoilla voi tienata rahaa. Miten sun äiti voi muka yksin saada tuloja? Sun isähän on Intiassa – eikö?
- Keya** En mä tiedä niin tarkkaan. Äiti sanoi, että oli jotain avustustyyppisiä, joilta hän ne kanat sai. Ne neuvoi, muitakin juttuja äidille. Meidän tarttee antaa osa pavuista ja hirssistä kanoille ruuaksi.
- Eshan** Mitä te sitten syötte?
- Sahil** No ne kanat höhlä.
- Keya** Ei kun me syödään munia. Ja sit me voidaan ostaa jotain muuta ruokaa, kun äiti saa myytyä munia.
- Eshan** Jos teistä tulee rikkaita, niin olis kyllä kiva, jos säkin pääsisit kouluun.
- Keya** Niin olis. Mut en usko et se on mahdollista.

Lapset poistuvat.

4. KOHTAUS

Keya on kuokkimassa kasvimaata. Hän hyräilee itsekseen eikä huomaa miestä, joka lähestyy hymyillen.

- Isä** Oletpa sinä ahkera!

Keya kääntyy hämmästyneenä. Heittää kuokan kädestään ja rientää halaamaan isää.

- Keya** Isä, Isä. Miten sinä olet kotona?
- Isä** Mitä minun tyttöleni kuuluu?
- Keya** Mitä on sattunut? Miksi olet tullut kotiin jo nyt? Äiti? Hiran?
- Isä** Keya. Keya. Älä ole huolissasi. Minulla ja äidillä on hyviä uutisia.
- Keya** Mitä, kerro? Saitko sinä paremman työpaikan siellä Intiassa?
- Isä** En, se on vielä parempaa. Minä tulín asumaan takaisin kotiin.
- Keya** Mutta mutta... isä. Miten me sitten elämämme?
- Isä** Keya rakas. Ei ole mitään hätää. Halusimme äidin kanssa yllättää. Kanat tuottavat niin hyvin ja voimme kasvattaa niitä lisää, että voin tulla takaisin kotiin. Ja parasta, sinä pääset tyttöni kouluun.
- Keya** Kouluun? Minäkin? Toisten kanssa? Ei voi olla totta! Entä kasvimaa?

- Isä** Koska minä asun kotona voimme äidin kanssa yhdessä hoitaa sekä kanat että kasvimaan ja muun. Sinä pääset kouluun!
- Keya** Hurraa! Oikeastiko? Voi isä. Ihanaa kun olet taas kotona.
- Isä** On hyvä olla kotona. On ollut iso ikävä.
- Keya** Entä Hiran? Tuleeko hänkin kotiin?
- Isä** Ehkä. Mutta nyt hän halusi jäädä työhönsä Intiaan. Saamme hieman rahaa häneltäkin. Voi olla, että hän jää sinne vielä pidemmäksikin aikaa.
- Keya** Mutta sinä olet tullut kotiin.

Keya ja mies halaavat uudelleen.

Kaikki voivat käydä koulua

Koulunkäynnin mahdollistaminen Somaliassa

Henkilöt: Haastattelija, Hawa

Rekvisiitta: oppikirjoja tai koulureppu, keltainen huppari tai huivi

Kirkon Ulkomaanavun tärkeimpiin tavoitteisiin kuuluu, että mahdollisimman moni lapsi ja nuori pääsee ohjelmamaissamme kouluun ja saa laadukasta opetusta.

Somaliassa KUA:n koulutushankkeissa toteutetaan monipuolisesti oppilaiden turvallisuustaitojen opetusta ja psykososiaalista tukea sekä kehitetään oppilaiden elämänvalmiuksia maaseutukouluissa eri puolilla Somaliassa.

Kuvassa oppilaat osallistuvat oppitunnille Hudurissa Somaliassa. Keltaisessa asussa oleva Muna Mohamed Haydar sanoo, että heille on tärkeää käydä koulua. Koulutus auttaa rakentamaan valoisaa tulevaisuutta.

Näytelmän alussa yksi näyttelijöistä kertoo näytelmän nimen ja teeman

Näyttelijä Kaikki voivat käydä koulua. Koulunkäynnin mahdollistaminen Somaliassa.

Haastattelutilanne.

Haastattelija Hei, kuka olet?

Hawa Hei, minun nimeni on Hawa, olen 16-vuotias.

Haastattelija Millaista sinun arkesi on?

Hawa Opiskelen Hudurin koulussa Somaliassa, koulun jälkeen autan kotona ruuan kanssa, vedenhaussa ja pienempien sisarusten hoitamisessa.

Haastattelija Millaisia asioita olet oppinut koulussa?

Hawa No tietysti lukemaan ja kirjoittamaan mutta lisäksi paljon myös ihan arkipäiväisiä asioita, kuten miten säästää vettä ja miten tärkeää on pitää huolta puhtaudesta.

Haastattelija Onko sinulla ystäviä koulussa?

Hawa Minun kouluni on erityinen siksi, että siellä opiskelee enemmän tyttöjä kuin poikia. Kyllä minulla on siellä ystäviä. Tosin kaikki ikätoverini eivät voi käydä koulua.

Haastattelija Miksi he eivät käy koulua?

Hawa Kaikilla perheillä ei ole halua tai varaa lähettää tyttöjä kouluun. Kaikki eivät tiedä, että koulunkäyntiin voi saada tukea. Osa on jo mennyt naimisiin.

Haastattelija Oletko sinä saanut tukea? Mistä?

Hawa KUA on auttanut minua saamaan koulupuvun. KUA:n tukemassa koulussa opiskelu on ilmaista ja siellä on vessat.

Haastattelija Mitä tarkoitat vessoilla? Eikö kaikissa kouluissa ole vessoja?

Hawa (*Nolona*) Kaikissa kouluissa ei ole erillisiä vessoja tytöille. Siellä on esim. yhteinen käymälä kaikille tai tarpeilla käydään kaivannoilla. Kun murrosikä tytöillä alkaa, ei yhteisissä käymälöissä tai pihan nurkassa voi hoitaa kuukautisiin liittyviä hygieniajuttuja. Lisäksi yhteiset vessareissut eivät ole sallittuja uskontomme takia isommille koululaisille. Vessat ovat yksi syy, jotka mahdollistavat nimenomaan tyttöjen koulunkäynnin minun koulussani.

Haastattelija Millaisia sinun opettajasi ovat?

Hawa Minä olen tosi ylpeä meidän opettajasta. Hän on todella taitava ja osaa auttaa myös niitä oppilaita, jotka eivät muuten pärjäisi opetuksessa mukana. Hän on käynyt useamman KUA:n järjestämän opettajienkoulutuksen ja on yksi parhaista opettajista. Ilman hänen osaamistaan useampi luokkatoverini joutuisi jättämään koulun kesken, koska eivät pysy opetuksessa mukana.

Haastattelija Mitä sinä ajattelet koulunkäynnistä?

Hawa Minä haluan käydä koulua, oppia puhumaan hyvää englantia. Jos joskus saan lapsia, haluan, että hekin käyvät koulua, ovat he sitten tyttöjä tai poikia. Kun opiskelen ahkerasti, minulla on mahdollisuus saada töitä, josta maksetaan parempaa palkkaa kuin esimerkiksi viljelyksillä.

Haastattelija Onko sinulla muita toiveita tulevaisuudesta?

Hawa Kun olen opiskellut ja opin englantia voit tehdä sitten töitä avustusjärjestössä. Somaliassa on niin paljon parannettavaa.

Haastattelija Mitä haluaisit muuttaa Somaliassa?

- Hawa** Somaliassa on tällä hetkellä aika turvatonta ja kärsimme kuivuudesta ja väkivallasta. Onneksi koulussa olemme turvassa, sillä kouluun ei voi tulla portista ilman vartijan lupaa. Mitä useampi somalialainen lapsi käy koulua ja jatkaa opiskelua ammattiin sitä parempi tulevaisuus maallamme on. Koulutus antaa paremmat mahdollisuudet ja vähentää levottomuutta ja toivottomuutta.
- Haastattelija** Sinä olet todella fiksu nuori nainen. Kiitos kun kerroit ajatuksistasi.
- Hawa** Kiitos kun sain kertoa. Minusta on tärkeää puhua tyttöjen koulunkäynnistä ja siitä, millaista apua olemme saaneet. Olen kovin kiitollinen siitä, että saan käydä koulua.

Amfri Farms

Kestävän yritystoiminnan tukeminen Ugandassa

Henkilöt: Tanesha, Jina, Sanura, Baruti, Bem, (Adom), työmies

Rekvisiitta: hyppynaru, pallo, pahvilaatikko

Kirkon Ulkomaanavun omistama FCA Investments (FCAI) sijoittaa lupaavaan yritystoimintaan kehittyvissä maissa Afrikassa ja Aasiassa sekä tukee pienyritysten kasvua ja kehittymistä.

Yksi FCAI:n tukemista yrityksistä on Ugandassa toimiva Amfri Farms Ltd, joka tuottaa ja jalostaa mm. tuoreita, kuivattuja ja pakastettuja luomuhedelmiä, vihanneksia, mausteita, siemeniä ja pähkinöitä. Amfri Farmsin tuotteita viedään EU-maihin, Yhdysvaltoihin ja Arabiemiirikuntiin. Yritys työllistää noin 200 henkilöä, joista suurin osa on 18–30-vuotiaita.

Kuvassa pakataan hedelmiä ja vihanneksia vientiin.

Näytelmän alussa yksi näyttelijöistä kertoo näytelmän nimen ja teeman

Näyttelijä Amfri Farms. Kestävän yritystoiminnan tukeminen Ugandassa.

1. KOHTAUS

Lapsia (vähintään 4) ”välituntipuuhiissa”. Tanesha ja Jina leikkivät taputteluleikkiä vastakkain, joku voi hypätä naruja yksinään, joku pompottaa tai kopittelee palloa...

Sanura tulee arkana seisoskelemaan.

Tanesha ja Jina vilkaisevat Sanuraa, mutta jatkavat leikkiään. Muut eivät huomaa. Lopulta Tanesha ja Jina sekoavat rytmissä ja katsovat uudelleen Sanuraa.

Tanesha Hei, sä taidat olla uusi.

Muut lapset lopettavat tekemisensä ja jäävät/kerääntyvät katsomaan.

Sanura Hei, joo.

Jina Mun nimi on Jina. Mikä sun nimi on?

Sanura Sanura. Hei Jina.

Tanesha Mä oon Tanesha.

Sanura nyökkää ja katsoo arkana ympärilleen.

Jina Tervetuloa! Tulitko sä jostain toisesta maasta?

Sanura Joo. Me paettiin meidän kodista. Mä olin töissä kaakaoviljelmällä.

Jina Ai, sä olit töissä? *(hyvin yllättyneenä)*

Sanura on edelleen varuillaan ja pelokas.

Tanesha Täällä on ihan kivaa. Eikä sun tartte noita jännittää. Siinä on Bem, Baruti ja Adom.

Baruti Kyllä tänne mahtuu. Eikä meitä tytöt kiinnosta – paitsi jos ollaan piilosta tai hippaa.

Bem ja Adom tyytyvät nyökkäämään.

Tanesha No menkääs siitä töllöttämästä. *(Tanesha komentaa muita)*

Baruti Mennään futiskentälle.

Baruti, Bem ja Adom lähtevät pois.

Jina Onneksi ne meni. Ne on kyl useimmiten ihan kivojakin.

Sanura Missä pellot tai viljelmät täällä on?

Tanesha *(Huitaisee epämääräisesti jonnekin suuntaan)* Tuolla vähän matkan päässä. Ei sinne oo pitkä matka, meidän kotiin on pidempi... Joskus saa kyydin kärryillä. Se on kivaa.

Työmies kävelee jonkin matkan päästä ohi laatikkoa kantaen ja heiluttaa tytöille Taneshan puhuessa. Sanura on aivan paniikissa. Kun mitään ei tapahdu Sanura huokaisee.

Sanura Miksi tuo mies ei käskenyt meitä?

Jina Käskenyt?

- Sanura** Lyödäänkö täällä helposti?
- Tanesha** Mitä sä puhut? Ei täällä lyödä ketään.
- Sanura** Ei koskaan?
- Jina** Ei koskaan. Miksi sä luulet että täällä joku käskee tai lyö.
- Sanura** Siellä kaakaoviljelmillä huudettiin, käskettiin koko ajan. Ja jos yhtään hidasti tai vaikka pudotti jotain niin valvoja löi.
- Tanesha** Kamalaa. Ei täällä ole sellaista.
- Jina** Kuulostaa hirveeltä. Täällä on ihan toisenlaista.

Kello soi taustalla. Sanura pelästyy ja jäykistyy.

- Tanesha** Hei. Ei oo mitään hätää. Tuu meidän kanssa. Se menee ihan hyvin.

Lapset lähtevät.

2. KOHTAUS

Lapset tulevat takaisin. Sanura on hieman rennompia, mutta hätkähtää poikia, jotka juoksevat ohi. Tanesha ja Jina ovat Sanuran seurassa.

- Jina** Katso nyt. Se meni ihan helposti.
- Tanesha** Millainen olo sulla on?
- Sanura** Mä luulin, että me mentäis viljelmille. Mitä nyt tapahtuu?
- Jina** Meil on tässä väliaika ja sitten mennään syömään ja takaisin kouluun vielä pari tunniksi.
- Tanesha** Ei me yleensä käydä viljelmillä.
- Sanura** No, mitä työtä meille sitten on?
- Jina** Työtä? Aikuiset tekee töitä ja me käydään koulua.
- Sanura** Vaan koulua? Ei töitä? Illallakaan?
- Tanesha** Sulla on ollu ihan hirveetä siellä edellisessä paikassa. Mutta täällä aikuiset tekee työtä, lapset on toisten aikuisten kanssa tai koulussa. Ihan vauvat on äitien mukana, mutta siellä on hoitajia, jotka auttaa vauvojen kanssa, kun äidit tekee töitä.
- Jina** Jos me mennään viljelyksille, niin se on vähän niin kuin retki tai sit on joku erikoisjuttu. Isommat menee useammin, kun niille opetetaan sitä viljelyä ja muuta.
- Sanura** Mä oon varmaan tullut johonkin paratiisiin. Ei mä tiennyt, että tämmöistäkin voi olla. Mä oon kiipeilly kaakaopuissa ja kerännyt kaakaopapuja niin pienestä kun muistan. Ja sit oli vähän koulua ruuan jälkeen ja sit jatkettiin töitä. Kaikki teki töitä...
- Tanesha** No täällä lapset ei tee. Ja kaikki saa lämpimän ruuan ja iltaisin ollaan kotona.
- Jina** Sä et ole vielä tainnut käydä teidän kotona.
- Sanura** En. Me lähdettiin siellä kaakaoviljelmältä äidin kanssa vähän salaa ja nyt tultiin tänne. Äiti jätti mut tähän ja en oo nähnyt sitä. *(Sanura katselee ympärilleen.)*
- Tanesha** Kyllä sun äiti löytyy ja se tulee tänne kun muutkin vanhemmat tulee. Sit lähetään kotiin. Olisipa sun koti meidän kanssa samassa asuntolassa.

- Jina** Niinpä, se olis huippua. Asuntoloissa on aina joitakin perheitä joilla on sama keittiö ja pesuhuone ja sit kaikilla on oma huone jossa nukutaan ja tehdään omia juttuja. Usein syödään iltapalaa yhdessä ulkona, koska sisällä ei mahdu.
- Sanura** Mä kyl haluisin tosi paljon olla siellä teidän lähellä.
- Jina** Kuule, osaatko sä sen taputusjutun?
- Sanura** En. En osaa.
- Tanesha** Katsohan sitten.

Tanesha ja Jina alkavat taas taputusleikin. Tehtyään sarjan kertaalleen he alkavat neuvoa sitä Sarunalle.

Hunajaa

Rauhentyö ja toimeentulon vahvistaminen mehiläistarhauksen avulla Keniassa

Roolit: Salim, Chika ja Ashia

Rekvisiitta: värjättyjä lasipurkkeja, etikettejä, nukke

Kirkon Ulkomaanavun rauhentyö Keniassa liittyy vahvasti etenkin naisten ja nuorten toimeentulon vahvistamiseen. Hankkeissa on koulutettu toimeentulon hankkimiseen esimerkiksi vuohien ja lypsykarjan avulla, vihannesten viljelyllä sekä mehiläistarhauksella ja hunajantuotannolla. Kuivuudesta kärsivillä alueilla uudet toimeentulomuodot auttavat sopeutumaan ilmastonmuutokseen ja toimeentulon vahvistaminen ehkäisee myös konflikteja ja karjavarkauksien tapaista väkivaltaista ryöstelyä.

Kuvassa nuori mehiläistarhaaja esittelee savutinta. Savu saa mehiläiset siirtymään syrjään, jolloin mehiläistarhaa on helpompi hoitaa.

Näytelmän alussa yksi näyttelijöistä kertoo näytelmän nimen ja teeman

Näyttelijä Hunajaa. Rauhentyö ja toimeentulon vahvistaminen mehiläistarhauksen avulla Keniassa.

1. KOHTAUS

Salim pyytää Chikaa mukaan johonkin leikkiin.

Salim Chika, Chika tuu mukaan!

Chika En mä voi, mun pitää auttaa kotona.

Salim No höh. Joskus toiste sitten.

2. KOHTAUS

Chika auttaa äitiään purkittamaan hunajaa ja Chika liimaa etikettejä ja sulkee purkkeja. (Pilttipurkit tai vastaavat voi olla hyvät. Purkit voi olla valmiiksi värjättyjä, että vaikuttavat täysiltä)

Chikan työskennellessä Ashia (pikkusisko) tulee.

Ashia Chika, leikitään.

Chika Ei nyt pysty. Mene leikkimään Ekonin kanssa.

Ashia Ekon on ihan tyhmä. Haluan leikkiä sun kanssa.

Chika Mä olen ihan kohta valmis. Käy kysymässä äidiltä riittääkö nämä tälle illalle.

Ashia lähtee. Chika järjesteleee purkkeja johonkin koriin tai vatiin.

Ashia tulee takaisin.

Ashia Äiti sanoi, ettei tarvii enempää. Mitä leikitään?

Chika Odota, käyn viemässä nämä äidille.

Chika lähtee purkkien kanssa. Ashia liimaa yhden etiketin vaatteeseensa.

Chika tulee takaisin.

Chika Ashia! Mitä sä teet!

Ashia No kai niitä nyt yhden voi ottaa. Musta koko hunajahomma on ihan tyhmää.

Chika Et saa sanoa noin! Se on iso juttu. Ilman sitä me jouduttais tekee paljon enemmän töitä.

Ashia Miten niin muka! Sä joudut melkein joka ilta täyttää noita purkkeja.

Chika Joo, mutta ilman niitä purkkeja, pitäisi yrittää kasvattaa kasvimaalla tarpeeksi ruokaa ja se vaatii paljon raskaampaa työtä. Eikä aina onnistu.

Ashia Mut äiti on iltaisin ja aamuisin pois.

Chika Niin mutta jos äiti ei kävisi myymässä hunajaa, meidän kaikkien pitäisi raataa siellä kasvimaalla eikä vois koskaan leikkiä.

Ashia Eikö koskaan?

- Chika** No ehkä ihan joskus vaan. Kuuntele nyt. Kun äiti ostaa raakahunajan viljelijältä niin se maksaa 3 rahaa. (*Näyttää sormilla*).
- Siitä määrästä saadaan 10 purkkia hunajaa. (*Näyttää taas käsillä*).
- Äiti myy ne purkit yhdellä rahalla eli saa näin monta (10) rahaa.
- (*Laskee kolme sormeaa alas*) Äiti saa hunajasta 7 rahaa itselleen.
- Ashia** En tajuu. Miksei me viljellä sitä hunajaa itse?
- Chika** Hunajaa syntyy mehiläistarhoissa. Mehiläisten hoitaminen on aikas hankalaa ja epävarmaakin. Kun ei voi ohjailla mehiläisiä, eikä aina tiedä onko niin hyvää satoa tai silleen.
- Ashia** Mehiläiset pistää.
- Chika** No ei ne niitä tarhaajia niin usein pistä. Mut kun äiti vaan ostaa hunajaa ja tekee itse ne purkit, niin sit äiti saa paremmin rahaa vähällä työllä.
- Ashia** No niin kai on vähän työtä, kun sä teet sen.
- Chika** Kyllä äidillekin riittää ihan tarpeeksi hommia. Hän kävelee mehiläistarhalle, ostaa ja tinkii hunajan, tekee meille ruuan ja hoitaa Ekonia, kävelee torille myymään hunajan, nostaa vettä kaivosta ja vaikka mitä. Sitä paitsi, kun äitikin tienaa isän lisäksi rahaa, mekin päästään kouluun.
- Ashia** En mä halua kouluun. Mä haluan leikkiä.
- Chika** Ei sun ihan vielä tarvitsekaan mennä kouluun. Mut koulu on tosi tärkeää. Kaikki ei pääse kouluun. Se, että me opitaan lukemaan, on äidin hunajan ansiota. Kyllä häntä voi vähän siitä hyvästä auttaakin. Lukeminen on tosi tärkeää, koska muuten jää kaikesta ulkopuolelle.
- Ashia** Susta on tulossa ihan tylsä iso ihminen. Sä vaan puhut ja puhut. Entä se meidän leikki?
- Chika** No mitä sä haluaisit leikkiä?
- Ashia** Kotia. Tää olis näiden vauva ja se olis lapsi ja mä olen äiti, joka käy hienoissa vaatteissa kylässä toisten äitien luona.
- Chika** Okei. Mut jos mä olisin sellainen toinen äiti, jonka luokse se tulee.
- Ashia** Ei käy. Mä haluan olla aikuinen...
- Chika** Okei äiti. Kerro sit mitä pitää tehdä.
- Ashia** Lapsi, sun pitää mennä päiväunille vauvan kanssa. Minä lähden kylään.
- Chika** Okei. Käy Ashia nukun kanssa makaamaan.
- Ashia** Hei sitten lapsi, minä lähden nyt!
- Chika** Hei hei äiti.

Kun Ashia on lähtenyt, Chika kaivaa esiin kirjan ja alkaa lukea.

Kirkon Ulkomaanapu

Eteläranta 8, 00130 Helsinki

Puh. 020 787 1201

kirkonulkomaanapu.fi